І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. в Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXVI. Ч. 66. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 7-го КВІТНЯ 1959 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, APRIL 7, 1959 No. 66. РІК LXVI.

КОНГРЕС ПРОДОВЖУЄ ПРАЦЮ НАД БЮДЖЕТОМ І ОБОРОНОЮ КРАЇНИ

ПЕРЕДБАЧАЮТЬ ЗАВЗЯТУ БОРОТЬБУ ПРИ УХВАЛЮВАННІ БЮДЖЕТУ ТА ЗАКОНОПРОЄКТІВ ПРО ГРОМАДЯНСЬКІ ПРАВА І ДОПОМОГУ ЗАКОРДОНОВІ

Вашингтон. — 7-го квітня обидві Палати Конгресу почнуть свою працю після 11-денних великодніх вакацій, і в політичних колах передбачають, що в Конгресі буде йти завзята боротьба між республіканцями та демократичною опозицією при ухвалюванні висоти бюджету, головним чином видатків, призначених на оборону країни, при ухвалюванні робітничого закону та закону про охорону громадянських прав. Члени Конгресу мали нагоду пізнати настрої своїх виборців під час вакацій, і тепер знатимуть, яке становище займати до законопроєктів Білого Дому, який запропонував бюджет у висоті 77 більйонів долярів, плянуючи збалянсувати бюджет на 1960-ий рік, щоб великим дефіцитом у федеральних видатках не спричинити дальшої інфляції доляра. Демократична більшість в Конгресі перед Великоднем гостро поборювала цю урядову пропозицію, твердячи, що треба більше фондів призначити на оборону країни, і не треба боятися недобору у федеральному бюджеті, бо призначені більші суми на будову летовищ, на будівельну програму і на допомогу тим районам, де є більше число безробітних, причиниться до росту економіки країни і в дальшому спричинить те, що збільшаться прибутки федеральної скарбниці внаслідок більших впливів із прибуткових податків. Буде йти боротьба в Конгресі і при вирішуванні справи допомоги закордонові, на яку уряд запропонував 3,930,000,000 долярів, а демократи заявили, що цю суму треба поважно зменшити. Уряд і надалі обстоює своє твердження, що допомога закордонові, головним чином у військовій ділянці, — це допомога Америці, як це зазначив президент Айзенгавер у своїй промові в суботу 4-го квітня під час конвокації в Геттисбурзькому каледжі. Законопроєкт про охорону добродійних фондів в робітничих організаціях, який вніс сенатор-демократ Джан Ф. Кеннеді, вже ухвалений в Сенатській Комісії Праці, і над ним має дебатувати повний Сенат після 13-го квітня. В Палаті Репрезентантів цей законопроєкт ще і надалі має бути предметом переслухань в Комісії Праці. Законопроєкт про охорону громадянських прав знаходиться ще в Правничих Комісіях обох Палат, і повні Палати зможуть над ними дебатувати аж пізніше. В перших трьох місяцях Конгрес проробив поважну працю — ухвалив закон про надання прав стейту Гаваям, Сенат вирішив обмежити можливість обструкції при допомозі виголошування довгих промов, прийнято закон про допомогу безробітним впродовж додаткових трьох місяців (квітень-червень) та почато працю над низкою нових законопроєктів, яку тепер Конгрес продовжує.

ПРЕЗИДЕНТ НАЗИВАЄ УГОДІВСТВО НЕ ТІЛЬКИ НЕЧЕСНИМ, АЛЕ І ДУЖЕ НЕБЕЗПЕЧНИМ

АЙЗЕНГАВЕР УВАЖАЄ ДОПОМОГУ ЗАКОРДОНОВІ ЗА КОНЕЧНУ ДО ПЕРЕМОГИ НАД СССР

Айзенгавер в Геттисбурзькому Каледжі

Геттисбург, Па. Президент Айзенгавер 4-го квітня промовляв на окремій конвокації Геттисбурзького каледжу і закликав нарід визнати, що „допомога закордонові це те саме, що безпека Америки, і що в цьому часі ця допомога є дуже важлива для того, щоб не допустити до здійснення комуністичної мети — запанувати на світом". Президент говорив і про берлінську кризу і заявив, що в поведінці з комуністами шляхом угодівства є не тільки нечесним, але він є і найнебезпечнішим способом діяння", бо світ „заплатив високу ціну за Мюнхен", і тому, тепер ми всі знаємо, що значить угодівство. СССР навмисне спровокував кризу в Берліні, щоб випробувати силу і рішучість західних союзників. Президент остерігав, що найменша уступчивість в берлінській справі буде виявом слабости союзників і спричинить те, що комуністи натискатимуть пізніше в інших пунктах. „Америка і її союзники в світі не бажають війни. Вони хочуть заміни травлення сили владою закону, а поле бою замінити конференційним столом". Президент казав, що ЗДА основують свою поведінку на заходах, згідно з якими „ми не можемо собі дозволити на втрату найменшої держави, бо де б тільки воля була знищена, то ми настільки були б послаблені. „Кожний здобуток комунізму робить труднішою оборону проти нього і наша безпека стає непевна", — твердив Президент. Тому то не є можливий жадний компроміс в справі Берліну, в якому живуть два мільйони людей. Ми вже досі навчилися, що кошти оборони волі Америки можна сплачувати в різних формах. Ці кошти виникають в Берліні, В'єтнамі, на Середньому Сході, а також і тут, у ЗДА. Але де ми їх не платимо, то вони йдуть на рахунок нашої безпеки. Ці думки висловив у своїй академічній промові Президент яка називалася „Важливість порозуміння", і провідною думкою якої було те, що взаємна безпека є конечна і допомога закордонові — це видатки на свою власну оборону.

НЕРУ І ДАЛАЙ ЛЯМА

Індійський прем'єр сповістив парлямент, що індійський уряд вирішив дати право дипломатичного азилю тибетському Далай Лямі і докладе всіх зусиль, щоб охоронити його перед комуністичними посягненнями на його безпеку. На фото: Неру розмовляє з Далай Лямою у Пейпінгу в 1954 році.

НЕРУ НАЙГОСТРІШЕ ЗАСУДЖУЄ КОМУНІСТІВ ЗА СТАНОВИЩЕ В СПРАВІ ТИБЕТУ

Ню Делі, Індія. — Індійський прем'єр Джавагарлал Неру найгостріше засудив індійських комуністів за їх становище в справі здавленої комуністами революції в Тибеті, не тільки відмовляючи їм приналежности, але й закидуючи їм зраду та брак умового балянсу. Це була відповідь Неру на обвинувачення з боку індійських комуністів, що антикомуністична революція в Тибеті була ділом „зловісної шпигунської змови", з пристановищем в Індії. Прем'єр Неру, відповідаючи на цей закид на своїй місячній пресовій конференції минулої неділі, 5-го квітня, гостро відкинув ці обвинувачення, кажучи, — що „індійська комуністична партія виявила ними ще більший брак умового балянсу, ніж це можна було підозрівати, та повну відсутність почування приналежности і національности". — „Ким вони є — говорив Неру — я не знаю, але вони перестають бути індійцями, як так говорять". Прем'єр Неру в дальшому твердив, що Індія бажала б продовжувати свої приязні відносини з Китаєм, бо це є важливе для обидвох країн, але індійські симпатії для Тибету є „справжні і глибокі" — говорив Неру. Попереднього дня офіціяльно повідомлено, що Індія признала право політичного азилю для Далай Лями, якому пощастило втекти від комуністичних переслідувань в Тибеті. Відповідаючи на запит, чи приязнь і симпатії Індії до Тибету та політичний азиль для Лями можуть вплинути на відносини між Індією і комуністичним Китаєм, Неру ствердив, що відповідь на цей запит є скомплікована, бо заторкує найважливішу проблему для Індії, якою є проблема безпеки. Говорячи про політичний азиль для Далай Лями, Неру заявив, що Далай Ляма не виконуватиме жадної політичної ролі в Індії, але тим не менше він не бачить жадної причини заборонити Далай Лямі виконувати його функції духового провідника навіть з вигнання. Неру, крім того, висловив сумнів щодо автентичности листів Далай Лями, що їх минулого тижня опублікували китайські комуністи та в яких Далай Ляма нібито жалівся китайським комуністам, що його переслідує його власний нарід. Неру також відмовився дати конкретну відповідь на запит про те, де перебуватиме Далай Ляма в Індії, кажучи тільки загально, що його побут напевно не буде близько Гімалаїв. Гострий засуд індійських комуністів прем'єром Неру викликав найширші коментарі в західній пресі, яка вважає, що цей засуд може мати рішальний вплив на дальший антикомуністичний розвиток настроїв азійських народів.

ВСІ ЧЛЕНИ НАТО ОДНОСТАЙНІ В РІШУЧОСТІ БОРОНИТИ СВОБОДУ БЕРЛІНУ

Вашингтон. — В суботу 4 квітня закінчилася тут триденна конференція держав НАТО, скликана почасти для урочистого відзначення десятиріччя з дня заснування Північно-Атлянтійського Пакту. З огляду на сучасну ситуацію із справою Берліну, викликану совєтськими ультимативними вимогами, конференція ради НАТО змінила свій характер і зайнялася діловим обговоренням актуальних справ і проблем, зв'язаних з обороною Европи. На закінчення конференції, в якій взяли участь міністри закордонних справ 15 держав НАТО, проголошено комунікат, в якому держави НАТО заявилися однозгідно й однодголосно за відкинення совєтських домагань, щоб західні союзники залишили Берлін, і водночас із цим підкреслили свою рішучість обороняти свободу населення Західного Берліну і солідарність з великими державами вдержувати свої права і зобов'язання. В дальшому у комунікаті підкреслено, що безупинний совєтський тиск є загрозою не тільки для держав НАТО, але і для всіх країн вільного світу, в тому теж і тих, що здобули недавно свою незалежність, та що в обличчі існуючої загрози всі члени Північно-Атлянтійського Пакту мусять вдержувати і розвивати свої оборонні зусилля і заходи, поширюючи їх із ширшою співпрацею у ділянках економічній, науковій та інформаційній. Водночас із цим, в комунікаті стверджується, що члени НАТО не відкидають можливости переговорів із Совєтським Союзом в тих чи інших конкретних справах. Совєтська преса, обговорюючи перебіг цієї вашингтонської конференції міністрів закордонних справ НАТО, поставилася до неї цілком негативно, характеризуючи її, як зусилля продовжувати „холодну війну".

Поліція і військо розігнали пероністських і комуністичних демонстрантів в Буенос Айресі

Буенос Айрес, Аргентина.— 3-го квітня тисячі комуністичних і пропероністських демонстрантів виступили проти урядової політики економічної ощадности, обкидаючи поліцію камінням та палячи авта й автобуси. 2,000 поліцистів та відділи морської піхоти з машиновими крісами й автоматами, розігнали демонстрантів, заарештувавши коло 200 осіб і поранивши 60 демонстрантів. Поліція послуговувалася сльозним газом і стріляла в повітря, а панцерні вози допомагали розганяти юрбу з-перед будинку конгресу. Демонстранти спалили 12 авт, три трамваєві вози і один автобус та понищили 5 крамниць і пошкодили кілька поліційних авт. Заворушення виникли після того, як пероністи й комуністи почали були 6-годинний демонстраційний страйк проти уряду, який веде ощадностеву політику для оздоровлення економіки країни.

НТШ В НЮ ЙОРКУ ВІДЗНАЧИЛО 250-річчя СМЕРТИ ГЕТЬМАНА ІВАНА МАЗЕПИ

Ню Йорк. — 5-го квітня Наукове Товариство ім. Шевченка зорганізувало Наукову Конференцію для відзначення 250-річчя з дня смерти гетьмана Івана Мазепи у філософічній залі Колумбійського університету в Ню Йорку. Конференцію відкрив професор Маркетського університету д-р Роман Смаль-Стоцький, який привітав гостей і присутніх та оцінив заслуги гетьмана І. Мазепи для культури українського народу та для його визвольної боротьби, яка ще й досі не є закінчена. Професор Фордгемського і Колумбійського університетів д-р Оскар Галецький говорив на тему „Польща Швеція й Україна" під час Полтавської битви в 1709 році, підкресливши ті помилки шведського короля Карла XII, які причинилися до програної битви під Полтавою, а також і те, що небезпека від московського імперіялізму тепер ще грізніша, як 250 років тому. І тому проти тієї небезпеки повинні однодушно стати всі народи, які є під московським поневоленням. Професор Гемден Голл Кантрі Скулу д-р Теодор Мацьків доповідав на тему „І. Мазепа в світлі тогочасних німецьких джерел", а адвокат Роман Олесницький говорив про „Правні, цивільні та карні приписи в часах Івана Мазепи". Він ствердив, що за гетьманування І. Мазепи на Україні обов'язувало те цивільне і карне право, яке початком своїм сягає до „Руської Правди" Ярослава Мудрого, і яке в різних формах дотрималось на Україні аж до того часу, коли російські комуністи скасували всяку правовість на українській землі, завівши на ній „право комуністичного беззаконня". Понад 100 осіб приявних заповнили залю конференції.

Елизабет Дункан засуджена до смертної кари в газовій камері

Вентура, Каліфорнія. — 54-річна Елизабет Дункан засуджена 4-го квітня до смертної кари в газовій коморі за те, що найняла за гроші двох злочинців, які в листопаді 1958 року вбили її вагітну невістку 30-річну Ольгу, дівоче прізвище Купчик. Свекруха старалася за всяку ціну позбутися невістки, і коли їй не вдалося роз'єднати її зі своїм сином, за якого мати була заздрісна, пробувала намовляти різних людей, щоб вбили Ольгу. Вкінці знайшла двох злочинців, 22-річного Луїса Моя і 25-річного Августина Балдонадо, які погодилися вбити Ольгу за гроші. Вони підступом вивели її з дому, завезли в гори, де її майже ще живу закопали. Злочинці призналися на суді до цього злочину, проти злочинної свекрухи зізнавали й інші свідки, вона сама не виявила жадного жалю ані співчуття до вбитої, поводилася на суді безлично, заперечуючи свою вину. Суд присяжних 19-го березня визнав був Дункан винною в цьому злочині, а 4-го квітня суддя визначив їй кару смерти, але проти цього присуду засуджена може внести апеляцію до Найвищого Стейтового Суду.

Мистецька виставка, парафіяльне свячене і „Жива газета" в Джерзі Сити

Джерзі Сити. — Місцева Українська Громада також і з кінцем минулого тижня виявила прикметну їй активність, що цим разом мала досить різноманітний характер. В суботу, 4-го квітня перед полуднем, відбулося в музейній залі місцевої центральної Публічної Бібліотеки відкриття виставки українського народного мистецтва, яку влаштував 71-ий Відділ Союзу Українок Америки, зглядно окремий комітет, що його очолює п. Варка Бачинська і в склад якого входять пані: М. Турко, С. Дзядів, М. Білозор, С. Ярош, С. Качмарська, О. Назар, Могуча і Гумовська. На виставці показані вишивки, кераміка, різьба в дереві і писанки. Стіни прикрашені образами українських мистців. Є також станок з англомовною літературою про Україну. Всі експонати походять з приватних збірок. Мистецько оформив виставку мистець А. Малюца. В дні відкриття відбувся практичний показ писання писанок, який перевела п. Ольга Грицай з Перт Амбою. Виставка триватиме до дня 18 квітня і відкрита буде кожного дня крім неділь від 10-ої години рано до 5-ої по полудні.

Зокрема багата в імпрези була неділя. О год. 4-ій по полудні, відбулось у великій залі Народного Дому багатолюдне Свячене місцевої української католицької парафії св. Петра і Павла, яка кілька років тому перейшла на новий календар. Дещо пізніше відбулись збори Відділу Союзу Українок, а о год. 6.30 ввечорі в тому ж новому Народному Домі відбулася влаштована місцевим Відділом „Самопомочі" перша „Жива газета" з виступами меценаса Мартюка, проф. А. Малюци, проф. Сокала, п. Б. Струка, п-ні Турко, інж. Ю. Харченка і ред. А. Драгана. На всіх імпрезах було багато приявних.

● **Виставка п. н. „Українське Народне Мистецтво"** відбулася в березні ц. р. в Інсбруку (Австрія) заходом централі допомоги втікачам. На виставці були показані вишивки, одяги, вироби з дерева і зокрема найбільше зацікавлення викликали українські писанки, репрезентовані дуже доброю збіркою писанок роботи пані Стефанії Гайль-Лютої, яка перебуває у Відні та бере активну участь в житті тамошньої україн. громади.

„Тризуб" переміг „Ст. Ендрю Скатс"

Филаделфія. — У футбольних змаганнях за півфінал професійної чаші ЗДА, що відбулися тут в неділю 5-го квітня ц. р. на Едісон Філд, филаделфійський „Тризуб" здобув перемогу над американською дітройською командою „Ст. Ендрю Скатс" із Дітройту. Гра була дуже завзята й інколи навіть надто гостра збоку дітройців і закінчилася заслуженою перемогою „Тризуба" у відношенні 2 : 1 в користь „Тризуба" (в першій половині 1 : 0). Ворота стрілили Вол. Чижович і Захар. Глядачів було понад 2,000. У складі „Тризуба" грали: Кулішенко, Чернявський, Смолінський, Робертсон, Рач, Чайка, Іляй, Р. Чижович, Стецьків, Добрецький, Захар і в резерві Варга І й Варга II, Куденко і Гарасим. В наступну неділю 12-го квітня відбудуться відплатні змагання між „Тризубом" і „Ст. Ендрюс Скатс" вже в Дітройті. Під сучасну пору у табелі Американської Футбольної Ліги „Тризуб" стоїть на другому місці із 16 точками і з 26 виграними та 20 програними воротами. Перед у табелі ведуть нюйоркські „Гакоаг", які в неділю 5-го квітня перемогли „Фолл Рівер" у відношенні 4 : 2, із 22 точками і 43 виграними та 23 програними воротами.

ІЗ СПОРТОВОЇ ХРОНІКИ

Ню Йорк. — У змаганнях за першенство Німецько-Американської Футбольної Ліги УСК-Ню Йорк зремісував і командою Блу Стар 1:1. У передзмагу резерва УСК перемогла резерву Блу Стар у відношенні 2:1. УСК „Б" програв із Айнтрахт 5:1. Юнаки УСК по дальшій виграній і юнаками Айнтрахт, у відношенні 5:2, вже в наступну неділю будуть змагатися у Фолл Ривер, Масс., за чашу Америки.

Мадярські комуністи ув'язнюють і висилають до СССР легковірних поворотців

Об'єднані Нації, Н. Йорк. — Міжнародна Ліга Оборони Прав людини внесла скаргу до Об'єднаних Націй, в якій оскаржується комуністичну Мадярщину в тому, що вона приманула до повороту коло 20,000 втікачів по революції в 1956 році, а тепер комуністи їх ув'язнюють, а деяких висилають до СССР. Голова Ліги Реджер Болдвін заявив, що очолювана ним організація має документи, які передано генеральному секретареві ОН Даґові Гаммершилдові, і які потверджують оскарження мадярських комуністів в ув'язнюванні і висиланні до СССР тих легковірних мадярів, які послухали комуністичних заяв про „амнестію" і повернулися до батьківщини. З Мадярщини втекло було коло 200,000 втікачів, з того 20,000 повернулося назад, а з них 6,000 були заарештовані або тримані під строгим поліційним дозором в таборах інтернованих, хоч вони всі дістали були на письмі „амнестію", із запевненням, що їх не будуть карати.

Москва обвинувачує знову ЗДА в намаганні звести в нівець переговори про Німеччину

Москва. — Міністерство закордонних справ Совєтського Союзу передало в неділю дня 5-го квітня ц. р., американській амбасаді в Москві нову совєтську ноту в справі летів до Берліну у висоті понад 10,000 стіп. Совєтський уряд пробує в цій ноті доказувати, що З'єдинені Держави Америки, обстоюючи своє право відбувати летунські рейди до Берліну у висоті понад 10,000 стіп, прямують до того, щоб погіршити, а то і звести внівець східньо-західні переговори в справі Німеччини. Зокрема протестують Совєти у цій своїй ноті проти того, що американське командування вислало востаннє до Берліну військовий транспортовий літак, який всупереч совєтським попередженням, летів вище, як 10,000 стіп. Цей факт схарактеризований у ноті, як намагання порушити „встановлений порядок летунської комунікації з Берліном". Після передання ноти американській амбасаді, текст її опубліковано в совєтській пресі. В ноті підкреслюється ще, що особливо ж тепер, перед конференцією міністрів закордонних справ, визначеною для обговорення совєтських вимог у справі Німеччини, на день 11 травня ц. р., Совєтський Союз вимагатиме, щоб ЗДА й інші західні великодержави відбували всі лети до Берліну у „приписаній висоті" і дотримувалися встановленої досі практики. ЗДА, Франція і Велика Британія стоять на тому, що ніяких таких обмежень в комунікації з Берліном досі не було.

В АМЕРИЦІ

● **Верн Ля Мор,** заступник шерифа у Фініксі, Арізона, стояв біля будинку своєї канцелярії, розмовляючи з одним із мешканців цього містечка. Під час розмови йому випав із руки паперовий доляр. Негайно надлетів горобець, вхопив банкнот і відлетів із ним на своє гніздо. Цієї крадіжки на поліції не зголошено.

● **Канадійський уряд** видав зарядження, яке обмежує іміграцію до Канади. Згідно з цим зарядженням канадійські громадяни або законні мешканці Канади не мають права виставляти афідевіти своїм братам, сестрам, одруженим синам і донькам, якщо вони не є фаховими робітниками і якщо походять з Ізраїлю, Ливану, Туреччини, західньо-европейських країн, Мехіко і Південної та Середущої Америки. Це зарядження не відноситься до імігрантів з Великої Британії, Ірляндії, Франції та ЗДА.

● **У Гетборо, Па.,** помер на 76-му році життя уродженець України, як він сам заявляв, Чарлз Фрайман, який прибув до ЗДА, маючи всього лише 5 долярів. По своїй смерті Фрайман залишив жидівському університетові Єшіва понад чверть мільйона долярів, що їх заробив, збираючи старі речі. Довгі роки він спав у стайні разом зі своїм конем.

● **Часописи пригадують,** що десять років тому, коли у Вашингтоні підписувано договір про організацію НАТО, шеф протоколу Стенлі Вудворд дав знак оркестрі, щоб щось заграла. Оркестра почала грати популярну мелодію „Це не мусить бути так", але церемоніймайстер звелів негайно припинити гру.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Наукове засідання клівлендського Осередку Наукового Т-ва ім. Шевченка** відбулося дня 21-го березня ц. р. В програму засідання входила доповідь проф. Володимира Радзикевича на тему „Львів, як осередок української культури між двома світовими війнами". Присутні учасники засідання під час дискусії над доповіддю доповнили її своїми спогадами і заввагами.

● **П'ятий з'їзд ДОБРУС-у** (Демократичного Об'єднання бувших Репресованих Українців з-під Совєтів) відбудеться у Ню Йорку в суботу, дня 16-го травня ц. р., в залі при українській православній церкві (160 Вест, 82-га вулиця). Очолює ДОБРУС, як голова головної управи, Петро Павлович.

● **Шостий черговий з'їзд Об'єднання Українців Революційно-Демократичних Переконань (ОУРДП),** відбудеться в днях 25. і 26-го квітня ц. р. в Рочестері, Н. Й., в залі при 484 - 486 Кліффорд Евню. У з'їзді візьме участь генеральний секретар Центрального Комітету УРДП Іван Багряний, як теж окрема делеґація від Крайового Комітету УРДП Канади.

● **Відомого українського футболіста Євгена Чижовича (II),** репрезентанта филаделфійського каледжу „Темпл" комісія тренерів ЗДА обрала кандидатом до олімпійської збірної репрезентації ЗДА на 1960 рік.

● **Бюро Інженерно - Архітектурної Праці** відкрили в Торонті два українські інженери-архітекти Олександер Лесько і Лев Кулинич при 40 Парк Ровд.

У СВІТІ

● **Провідник британського націоналістичного руху сер Освалд Мозлі,** дуже активний перед другою світовою війною, плянує кандидувати в найближчій каденції на посла до Палати Громад. Мозлі кандидував уже раз до Парляменту в 1931 р., після заснування своєї партії, але з його зусиль здобути мандат нічого не вийшло.

● **Мадярський комуністичний уряд** опублікував декрет про звільнення з в'язниці колишнього мадярського президента Золтана Тілді, ув'язненого в 1956 році у зв'язку з мадярським повстанням. Разом з ним звільнено ще деяку кількість в'язнів. Золтан Тілді, провідник партії дрібних земельних власників, був президентом Мадярщини від лютого 1946 до липня 1948 року.

● **Діючим прем'єром Центральної Африканської Республіки,** що мала колись назву Убанґі - Шарі, наймановано міністра фінансів тієї республіки Абделя Ґоумбу. Дотеперішнім прем'єром був Бартелемі Боґонда, який недавно згинув у летунській катастрофі. Ґоумба має виконувати свій уряд до часу, аж парлямент республіки обере нового прем'єра.

СВОБОДА SVOBODA
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ДВІ ФОРТЕЦІ

У попередньому коментарі на цьому місці звернено увагу на два аспекти американської політики відносно поневолених Москвою народів. Перший з цих аспектів, що його окреслено як публічно-декляративний, включає всі публічні виступи і декларації в користь визволення поневолених народів, що йде по лінії найкращих американських ідеалів і прагнень самих поневолених, але все ж таки є тільки словами, які мають, правда, велику моральну вартість, все ж таки є „мертві", бо за ними не йдуть відповідні діла. Власне ці діла зараховано до другого, урядово-практичного аспекту американської політики, яка далека від задовільної. Відхилення між цими двома аспектами американської політики характеризує, між іншим, виступ конґресмена Волтера Г. Джада з Міннесоти на останньому Конґресі Американських Українців у Вашинґтоні, який рекомендував, щоб америк. уряд усі совєтські пропозиції на „відпруження", „співіснування" і подібне зустрічав одною головною вимогою: звільнити Україну! На жаль, за такими декляративними рекомендаціями не йдуть будь-які конкретні діла.

Двома інституціями, найбільш характеристичними для цього другого, практичного аспекту американської політики відносно поневоленої України, можна вважати урядовий „Голос Америки" і приватний Американський Комітет Визволення та його „Радіо Визволення". Ці дві інституції, зокрема перша з них, можуть вважатися символом того другого аспекту американської політики, і на них варто сконцентрувати увагу.

Фактом є, що „Голос Америки" — малощо не діяметральне заперечення декляративної американської політики. Він жалюгідно дискримінує поневолені Москвою не-російські народи не тільки щодо тривалости передач, які в останньому часі знову скорочено, але головно щодо змісту цих радіопередач. Справа визволення для тої радіовисильні є малощо не табу, якого не вільно заторкувати, а обмежений до мінімуму час передач мовами не-російських народів заповнюється переважно вістками, які не мають нічого спільного ані з американськими ідеалами, ані з прагненнями поневолених народів. Дійшло до таких курйозів, що в тих передачах пропускається навіть декляративні визвольні заяви американських державних мужів, мабуть з Президентом включно. Припадковий слухач українських чи білоруських радіопередач „Голосу Америки" інколи лише з назви тої радіовисильні може зорієнтуватись, що передача не походить з Москви.

Куди ліпше щодо цього представляється справа Американського Комітету і „Радіо Визволення", але й вона ясно і недвозначно деклярує принцип політики „непередрішення", яку треба вважати тим більшим безглуздям, що національно-державне передрішення не-російських народів мусіла визнати, бодай на папері, вже навіть Москва. Так то ці два практичні вияви американської політики у відношенні до України та інших окупованих Москвою країн стали справжніми фортецями дивного і прямо незрозумілого політичного назадництва, що приносить виразну шкоду в першу чергу самій Америці, її престижеві й опінії про неї серед поневолених народів.

Довкола цих двох фортець, зокрема „Голосу Америки", повинні концентруватись наші зусилля, щоб наблизити практичний аспект американської політики до її декляративної постави. Тим часом, ми майже з них зрезиґнували, махнули на них рукою, як на безнадійну справу. Правда, у відношенні до тієї справи, у наших намаганнях здобути бодай сякий-такий доступ до цих фортець, ми й самі поробили цілий ряд помилок, які, замість зблизити, віддалили нас від цих фортець. Відносно Американського Комітету і „Радіо Визволення" українці заплутались у власних партійних суперечностях, не потрапили створити одностайного фронту, в результаті почали попадати в екстреми і — кажучи словами гетьмана Мазепи — „самі себе звоювали", бо „в один гуж" не потягнули. Коли ж мова про „Голос Америки", то ми, не пробивши головою муру кількома приступами, так добре, як скапітулювали.

Ці основні твердження ми тенденційно попередили довшими міркуваннями про два аспекти американської політики, щоб підкреслити їхню далекосяглість і важливість. Вважаємо бо, що ми повинні зосередити тепер свою головну увагу саме на цих двох фортецях, перевіряти постійно наше відношення до них і плянувати та переводити все нові й нові акції, щоб їх здобути для української визвольної справи. Якщо відповідає дійсності, що „Голос Америки" знаходиться також під впливом европейських союзників Америки, то ми повинні свою акцію поширити й на тих союзників. Якщо не можемо дістатись до тієї фортеці головним входом у Вашинґтоні, пробуймо дістатись бічними дверима в Лондоні чи Парижі. В кожному разі, труднощі не повинні нас знеохочувати, навпаки, повинні додавати нам завзяття і рішучости, як у наших політичних акціях, так і в нашій жертвенности на їх підтримку.

Зенон Стефанів

БЕЗУПИННИЙ „ДРАНҐ НАХ ОСТЕН"

В українській пресі рідко порушується справу українсько-німецьких взаємовідносин взагалі, а зокрема питання про теперішнє наставлення німців до української проблематики, заактуалізованої вже в деякій мірі на Заході після другої світової війни. Ця тематика започаткована вже на сторінках „Свободи" в двох знаменних статтях: Л. Ортинського — „Німецько-польське порозуміння коштом Львова" (ч. 112/58) та Ю. Студинського — „Від Берліну до західньо-уrкраїнських земель" (ч. 40/59).

Про будь-яку політику Німеччини відносно України не приходиться багато писати. Такої політики німці ніколи не мали, без огляду на те, чи це була Німеччина часів Бісмарка, Вільгельма II, Ваймарської республіки чи Гітлера. Часами тільки пострашено Україною Росію або Польщу та й тільки. Доказів на це наводити не потрібно, — а завершенням цього була безцеремонна і брутальна поведінка німців на окупованих українських землях в 1941-44 роках.

Часто говориться, що, мовляв, німці після катастрофально програної в 1945 р. війни змінили своє наставлення до інших народів, а особливо до народів Сходу Европи. Це зовсім минається з правдою, психіка і характер народів не змінюються за кілька років, — тяга німців на Схід існує й далі, тільки в змінених і ще загрозливіших для нас формах. На це ми наведемо переконливі докази.

Починаючи від 1950 р., в західньо-німецькій республіці помітне небувале дотепер заінтересування, по науковій лінії, питаннями Сходу Европи. Утворено вже цілий ряд спеціяльних науково-дослідних сходознавчих інститутів, слов'янських семінарів при університетах та бібліотек. Появляється ціла низка періодичних публікацій та окремі твори на ці теми. Сотні німецьких учених дуже інтенсивно, з правдивою німецькою докладністю, вивчають в деталях усі ділянки східньо-европейської проблематики і рівночасно виховують молодий науковий приріст. Крім того дуже часто порушується східньо-европейська тематика в періодичній пресі.

Тепер діють у Німеччині 6 наукових інститутів — центрів дослідження Сходу Европи — Марбурґ, Мюнхен, Ґеттінґен, Тюбінґен, Штутґарт і західній Берлін, 12 східньо-европейських інститутів з вужчою специфікацією, 9 слов'янських семінарів при університетах та 11 бібліотек із 120 тисячами книжок про східньо-европейські справи.

Для ілюстрації подамо декілька прикладів з тематики, що нею інтересуються німецькі вчені: мова, література, історія, культура і землезнавство слов'янських народів, російська релігійна і історична філософія, історія Православної Церкви Сходу Европи, етнологія Азії, а особливо Сибіру (!), історія Росії (!) від 1945 р., розвиток російського господарства від 17 сторіччя, історія російського права царської імперії і Совєтського Союзу, господарство Східньої Европи, слов'янське публічне право, аграрні проблеми східніх держав і СССР, совєтська робітнича політика, німецькі етнічні групи в Польщі і СССР, історія німецьких поселень на Сході (Остзідлюнґ), східні (!) границі Польщі і т. п.

Періодично виходять такі журнали наукового характеру: (1) Jahrbuecher fuer die Geschichte Osteuropas — Мюнхен, (2) Zeitschrift fuer Ostforschung — Марбурґ, (3) Wissenschaftlicher Dienst Ost-Mitteleuropas — Марбурґ, (4) Wissenschaftlicher Dienst Suedosteuropa — Мюнхен, (5) Suedoststimmen — Штутґарт, (6) Osteuropa — Штутґарт, (7) Osteuropa-Recht — Штутґарт, (8) Osteuropa-Wirtschaft — Штутґарт, (9) Der europaeische Osten — Мюнхен, (10) Slavische Rundschau — Мюнхен, (11) Welt der Slaven — Вісбаден.

Крім того появляється щорічно 13 наукових альманахів, присвячених виключно східньо-европейським справам. До цього ще треба врахувати окремі книги з тією тематикою таких німецьких учених як, нпр., Гавзе, Ротфельс, Шідер, Вітрам і ін.

Ми подали цю своєрідну статистику в дуже скороченому вигляді, але з неї видно, в якій мірі цікавляться німці Сходом Европи. Це вказує на те, що вони й далі мріють про переможний похід на Схід як тільки трапиться відповідна нагода. Тому й завчасу готують нові кадри вишколених спеціялістів — новомодних ґавляйтерів і райхскомісарів.

Для Німеччини ніколи не була і не буде потрібна самостійна Україна, для німців потрібний простір від Балтики до Тихого океану, бо це ж ельдорадо колонізації і невичерпних джерел сировини.

М. Ковальський

ХТО ПРАВИТЬ УКРАЇНОЮ ?

Матеріяли про 20-ий з'їзд КПУ, що відбувся в Києві 16-17 січня 1959 р., дають змогу зробити пророчисті висновки.

Перший секретар КПУ Підгорний визначає на 1959 рік загальну кількість партійців на Україні в 1,282,532.

На 17-му з'їзді у 1952 р. число партійців було подане на 777,832 чол.

На 18-му з'їзді у 1954 р. число партійців вже становило 833,777 чол., себто зросло на 55,995 членів.

На 19-му з'їзді у 1956 р. число партійців досягло цифри 1,018,728 чол., себто зросло на 184,951.

На 20-му з'їзді, як ми вказали, подано число на 1,282,532, себто за повних три роки сталося збільшення на 263,804 члени.

Не будемо входити в аналізу того, якими шляхами йшло те збільшення членів партії, хоч тема ця дуже цікава. Спинимося лише на кількох моментах.

Той же Підгорний вказав, що на 1959 рік у складі партії є робітників промисловости, транспорту і будівництва — 376,000; робітників сільсько-господарського виробництва — 245,000; себто разом (селян і робітників) — 621,000.

Поставмо питання: а решта 661,532 члени, себто більшість — хто ж вони?

На це питання дав відповідь Вівдіченко, голова мандатної комісії 20-го з'їзду КПУ. (Беремо дані з його доповіді, надрукованої у „Радянській Україні" з 17 січня 1959 р.). Вівдіченко подав, що 894 делеґати з'їзду за соціяльним станом поділяються так: представники промисловости й транспорту — 213 делеґатів; працівники сільського господарства — 147; партійних представників 307; працівників радянських і адміністративних органів — 101; профспілкових органів — 9; комсомольських — 9; представників науки, культури й мистецтва — 27; військових службовців — 87.

Звідси ясно виходить, що робітництво і селянство на 20-му партійному з'їзді мало разом лише 360 делеґатів, в той час, як партійна бюрократія мала 495 делеґатів, себто абсолютну більшість.

Зіставляючи цифри, подані Підгорним (селянство і робітництво — 621,000 членів) із цифрами, поданими Вівдіченком, бачимо, що в складі партії селянство і робітництво має трохи менше як 50 відсотків членства, а на самому з'їзді ті ж селяни й робітники мали тільки трошки більше як 40 відсотків, при чому розрив цей досить помітний. В цей же час партійна бюрократія в самій партії ледве переходить за 50 відсотків, а на з'їзді майже досягає 60 відсотків.

Отже, говорити про робітничо-селянську владу на Україні не приходиться.

Друге зауваження, що випливає з цих цифр, не менше виразне. Коли візьмемо число мешканців України (подане ост. часом) на 40,500,000, то виходить, що кількість партійців ледве перевищує 3 відсотки.

Далі. Той же Вівдіченко (а він же є водночас начальником відділу партійних кадрів ЦК КПУ, отже, як кажуть, йому і карти в руки) зазначає, що на 20-му з'їзд було: з партійним стажем до 1917 року 1 делеґат; із стажем від 1918 до 1920 років 11 делеґатів і так далі.

Звідси законне питання: а де ж ветерани партії? Де ж оті, що робили жовтневу революцію, насаджували совєтську систему в Україні? Виходить — нема. Бо тих ветеранів партії винищили у свій час Сталін і Єжов. А всім же відомо, що всяка партія без ветеранів — це партія без живучої історії, без живих традицій, одне слово без минулого. Що сучасні партійці будуть передавати комсомольцям, майбутнім партійцям? Який досвід партійної роботи, крім бюрократичного правління? Які ідеї партійної боротьби і зусиль?

Отже — нема ветеранів, нема минулого, нема традицій, а раз нема минулого, то нема й майбутнього.

РАДІСТЬ ЗГОРАЄ...

Радість згорає,
лишається попіл
Тугою, смутком, порошою.
Різьбиться вечора
синій профіль,
Соняшний соняшник скошує.

Солод від часу
заграє й прогіркне
Віль — вічне щастя суцвіття.
З неба зривається
й падає зірка,
Падають громом століття.

Щастя піймати
ми прагнемо вперто
Прагнемо час зупинити,
Час зупинити —
це впасти і вмерти.
Що ж ми шукаємо в світі?..

ВІРА ВОРСКЛО

ДОКУМЕНТИ ПРО ПОВСТАННЯ — БУЛАВІНА

Російська Академія Наук у Москві видає „Матеріяли до історії СССР". 1957 року вийшов п'ятий том цих матеріялів з історії 18 століття. Між ними є цікаві документи, що відносяться до історії повстання донських козаків проти Московщини в 1708 році, під проводом отамана Кіндрата Булавіна.

Всевелике Військо Донське своїм устроєм було подібне до українського Запорізького Війська. Однак Донське Військо було більше відокремлене від Московського царства, як Запорізьке Військо від Городової України (Гетьманщини). По суті Донське Військо було незалежною державою, що тільки номінально визнала над собою зверхність московських царів: донці мали своє військо, свій виборний уряд, свою територію і власні закони.

Від 1700 р. цар Петро I вів війну проти Швеції і вимагав від донців, щоб вони давали йому поміч. Донці відчували, що коли цар виграє війну, то прикоротить і їхні вольності. Ось чому за отаманом Донського Війська в повстанні проти московських воєвод пішло козацтво, до якого прилучилися також селяни сусідніх областей Московщини. Адже ж селяни з Московського царства, поки була незалежна Донська козацька держава, могли тікати на Дін від панщини й кріпацтва. Цар Петро бачив цю небезпеку для своєї держави від донського „сепаратизму" і кинув проти Донського Війська значні сили, вимуштровані на пруський лад. На чолі московського війська стояв князь Василь Долгорукий. Цей „пташок із Петрового гнізда" буквально залив Донщину кров'ю. Після смерти Булавіна він сам писав до царя Петра 1709 року, як розправлявся над непокірними донськими козаками:

„А коли б ті бунтарі прийшли в котрунебудь станицю, і до них хто пристане, і будуть тих бунтарів переховувати, і, піймавши, до мене в полк не приведуть, то на тих бунтарів будуть послані твої цареві многі кінні й піхотні полки, і ті бунтарі огнем і мечем до немовлят всі будуть покарані мучительною смертю, без усякого милосердя і пощади".

Донські козаки-повстанці стояли твердо проти московської сили. Але серед старшин, що з Булавіним вели повстання, завелася зрада. Видко, що московські аґенти вміли підмовити і підкупити осаула Ананьїна, і той застрелив Булавіна. Все ж це вбивство скрили і пустили чутку, мовляв, Булавін сам наложив на себе руку. Це було вигідне для Москви, бо, втративши свого відважного вождя, донські козаки були дезорганізовані. Один з учасників повстання, Зернщиков, перейшов з частиною донців під команду Долгорукого. Повстання погасало.

З приводу цього в Москві видано в липні 1708 р. реляцію мовами латинською і німецькою про перемогу над донцями.

В тій реляції пишеться про втрати донських козаків коло міста Озова: убитих 1,023, потоплених у ріці — 2,500, полонених — 600. Ці числа показують силу спротиву донців Москві. Згадується в реляції про те, що, мовляв, Булавін застрелився і що його тіло, без голови, повішено за ноги на площі Озова. Голову отамана передано лікареві, щоб зберіг цілу, до царевого наказу...

В матеріялах про повстання Булавіна знаходимо теж відгуки цих подій у 1710 році, вже після бою під Полтавою. Це — виписка із листа князя Голіцина до канцлера Головкіна з 23 червня 1710 р. про зізнання донського козака, що був у отамана Некрасова, який продовжував боротьбу проти Москви, ідучи слідами Булавіна. Цей донський козак, після допиту „з пристрастієм" (на тортурах) сказав:

„Теж і від Орлика приєзжають на Україну шпигуни з зазивними листами". Орлик, наступник Мазепи на гетьманському уряді, був у той час в Бендерах над Дністром і вів широку акцію проти Москви.

П. А.

Іванна Савицька

ВЕЛИКОДНІЙ КАПЕЛЮШОК

Кожної середи вранці на филаделфійському двірці глітно й гамірно. Користаючи із п'ятдесятвідсоткової знижки на залізничні квитки, Ню Йорк заливає „інвазія" жінок різного віку й різних фінансових спроможностей. Середа — це день закупів, день дешевого виїзду до Ню Йорку. Всі вагони ранніх поїздів переповнені взаємними компліментами, на замовлення робленими „солодкими" усмішками й сенсаційними новинками останніх днів. Коли б хтось забажав побувати на показі мод, вистачить вийти в середу вранці на перон нашої Нордстейшен. Там відбуваються покази найновіших красок і фасонів, наймодерніших зачісок, найсміливіших кольорів панчіх тощо.

Однісі середи я попала припадково в гущу розбавленого жіноцтва. Була це велика група пань, вік яких вагався між 40 і 55, але веселий настрій вказував на їхню духову молодість.

Ранній, березневий вітер дошкульно провівав мій зимовий плащ, проте велика частина пань вибралася до Ню Йорку в популярних, весняних гранатових костюмах, радше прикрашених, як огрітих мінковими пелеринками. Я запримітила, як ті пані шукали „соняшних зайчиків", щоб ними огріти передчасно пристроєні в моду плечі. Але теплих соняшних зайчиків того ранку не було, дармащо оптиміст „ведермен" заповідав прекрасну, ясну погоду.

Поїзд заїхав на перон і весела група жіноцтва залила чистенькі, м'які вагони.

Всупереч звичаєві, почалася голосна балаканина, притаманна, здається, жінкам цілого світу.

Я ловила кожну голосну розмову і обсервувала з приємністю їхні жести, спосіб оповідання і реакцію на часті взаємні компліменти.

Американські жінки люблять прихвалювати одна одній новий капелюх, нові чи давно не бачені додатки ґардероби — одним словом, — „ю лук бютифул" ви чуєте все і всюди. Здається, противно, як у нас.

Я запримітила, що моя сусідка почала до мене приглядатися, і її обличчя здалося мені гейби знайоме. Відгребуючи в пам'яті всі можливості, мені пригадався жіночий клюб в одній дільниці Филаделфії, на сходинах якого мене випадково колись запрошено. Так, моя сусідка — це голова того клюбу, пані К., дружина професора університету і, як вона мені сама призналася, двічі щасливо оперована на пістряка.

Ми привіталися і перебалакали разом цілу дорогу до Ню Йорку. Чого я там не довідалася!

Іхній клюб гуртує жіноцтво, поділене на групи за віком. Окремо згуртовані жінки, які працюють, окремо 45-60-літні, які займаються тільки хатою. Ще одну групу творять матері з малими дітьми, для яких зорганізовано в клюбі дитячий садочок лише на час їхніх сходин. Випитую пані голову про їхню діяльність. Отож, клюб займається допомоговою акцією для Китаю, збираючи на ту ціль поштові значки, забавки, уживаний одяг. Обов'язком членів є відвідини хворих по домах і шпиталях, опіка над жертвами полію тощо. Для здобування грошей уряджують час від часу „румердж сейл" — випродаж уживаних речей. Для приємностей членів відбувають кожного сезону поїздки до Ню Йорку, малі покази мод, півгодинні концерти тощо.

— Життя приємне і треба вміти його використовувати, — сказала між іншим моя життєрадісна сусідка.

Так ми переговорили цілу дорогу.

— Я на долину міста, а ви? — питаю мою балакучу знайому.

— О! Ми спершу до Мейсис, опісля на ланч, згодом до Радіосіті, потім на вечерю, а о сьомій вертаємось до Филаделфії. Ходіть з нами!

Велика департаментова і дуже популярна крамниця Мейсис — наступний бльок від пенсилвенського двірця. Мені закортіло поглянути на весняні капелюшки, і я прилучилася до говіркої групи.

Мейсис не така вибаглива, як наш Ванамейкер, але має окремі відділи із гарними, імпортованими речами. Відділ капелюхів міститься, здається, на другому поверсі. Він великий, різноманітний і різноґатунковий — від 1.98 до 60 долярів за капелюшок.

Цікаво приглядатися покупцям, будучи тільки обсерватором. П'ятдесят пар рук простягається по квітисті дива, з яких одні можна назвати дивоглядами, інші квітяними чапками, городчиками чи пірамідами. Забракло дзеркал, і перед одним збивалося не раз по два, три цікаві обличчя, з прижмуреними кокетерійно очима.

Вмить заграли рахункові машини, бо американки здебільша купують скоро, недовго примірюють і рідко коли жалують невідповідного купна.

Примірювання капелюхів затяглося і я попрощалась з пані К., все ще нерішеною відносно кольору й фасону.

— До побачення о сьомій, — сказали ми майже рівночасно, і свіжа хвиля покупців розділила мене з групою.

Коли б хтось забажав побувати на показі мод, вистачить вийти в середу ввечері на перон нашої „Нордстейшен". Там відбувається показ найновіших красок і фасонів свіжопривезених з нюйоркської „фифт евеню".

Той середи майже вся п'ятдесятка пань верталася в цілковитій весняній обнові. Здавалося, що наш вагон перемінився в квітчаний сад, у якому цвіли конвалії, незабудки, бузок, рожі і достигали чорні та червоні черешні. Моя знайома пані К. кидала таємничі погляди з-під фіялкового кільошика, ласа на похвали й компліменти.

— Виглядаєте чудово у новому капелюсі, — сказала я їй, — краще не могли купити.

— Вона заширілася і помітно повеселішала.

— Мій великодній капелюшок ще кращий, — сказала пошепки щаслива пані, — блідорожевий, з цілою горою квітучих, японських вишень.

— Вона простягнула руку на полицю, але — там не було нічого, ні пуделка, ні паперової торби, нічого.

Великодній капелюшок з японськими квітучими вишнями залишився забутий під оксамитним кріселком у Радіосіті.

Софія Парфанович

ЦЕ — ТВОЯ КРАЇНА

(1)

This is my country,
Land of my birth,
This is my country,
Grandest on earth.

Яка ж ця країна? — кортіло пізнати ще давно, за студентських часів, коли то на стінах шкільних заль висіли картини Ніягари й ґайзерів у Єлловстонпарку. Потім якось сни-мрії придавило життя, і про них забулося, як про не одне з тих часів. Аж оце доля наче б зняла ці картини зі стіни, і вони стали дійсністю в цій країні неймовірних колись чудес, де зустрічаються три стейти: Монтана, Вайомінґ і Айдаго.

Як доїхати туди? Як кому. Хто має довші вакації і другого „драйвера", можна автом, хто ні — автобусом чи залізницею. Проте, найкраще літаком, що коштує менше як залізниця і впродовж ночі перекине вас з одного із середніх чи східніх стейтів до Біллінґсу, скажімо, в Монтані, звідкіля ви зачнете свої справжні вакації. А боятися можна всього, коли хто боязкий. Бо он упродовж Дня Праці згинуло на дорогах яких чотириста людей, а „в небі" ні одної.

Зайдіть до бюра Ґрейлайн у Біллінґсі і купіть собі туру, яка вам відповідає. Звичайно пропонують на два з половиною дні. Її легко можете продовжити де і на скільки вам хочеться. І вже сидите в сріблястому, великому автобусі, і він котиться по рівному асфальті, а водій пояснює вам усе: скільки мешканців у Біллінґсі, який промисл, забуди тощо. Поки доїде до Ред Ладжу, де починається чудесна дорога через гори, є ще рівнина, і ви можете подрімувати, якщо вночі не доспали.

У Ред Ладжі малі дімки, тиша Заходу, два ведмедики граються собі вільно на вулиці довкола великого дерева, і є малий зоологічний парк, де можна побачити тварин, з якими пізніше зустрінетесь в Єлловстоні. Далі починається Ред Ладж Рут до Сілверґейт — Срібних Воріт — в'їзд до Єлловстону. Дорога ця спинається по узбіччях Скелястого Кеньйону, з його дна видряпуючись на висоту понад десяти тисяч стіп, куди веде Беартут пас через гори такої ж назви в кеньйон ріки Кларк Форк, яким збігає до містечка Кук Сити і через Сілверґейт до Єлловстонпарку. Про цю відкриту в 1956 році дорогу треба б говорити з найбільшим захопленням. Її будували п'ять років і коштувала вона три мільйони долярів. Водій автобуса, що, як каже, перший їхав нею, пояснював, що це чудо техніки сьогодні не збудував би ніхто й за сорок мільйонів. Звивається бо дорога гострими серпентинами і закрутами, що становлять майже коло по головокружних стінах кеньйонів, понад бурхливими потоками й водоспадами, і понад границею снігу виходить на плято, де карлувата рістня, льодовці, вічні сніги в заглибинах і польодовцеві чи вульканічні озера. Вид з верхів величний, хоч може дещо пласкіший як з Альп, бо плято довге й просторе і верішки Пайлот і Індекс обидва понад 11 тисяч стіп далеко на овиді. Зате більше озер і вода в них темнозелена, дуже глибока. Деякі мають глибину 300 стіп, виповнюючи вульканічні кратери. У всіх потоках і озерах пструги — велика атракція американця, який любить рибальство. Ще вертаючись до дороги: вона безпечна й вигідна, тільки треба обережно їхати, щоб бува не вискочив автобус поза товсті колоди, що обмежують дорогу, і не полетів стрімголов у пропасть. Досконалі водії — а є їх тільки два у цієї автобусової лінії — ведуть автобус вправно і скручують у бігу на самому беріжку пропасти. Кажуть, що з'їхавши вниз деякі люди сміються, інші плачуть. Та до цієї дороги ще раз вернусь, покидаючи парк у поворотній дорозі.

Гори вражають пусткою. Ми звикли до тваринницького господарства по полонинах. Не видно тут стад корів з їхніми дзвінками, немає колиб та стаєнь, що нашим европейським горам надають характеру загосподарених. Коли немає готелю-„ладжу", немає де ночувати. Туристика дуже мало практикована, і за цілий час тури можна не зустріти жадного пішохідця. Не зустрінете їх якраз на цій дорозі, бо вони їдуть автами, поспішають, пристають, фотографують і їдуть далі. Якщо їхньою ціллю не є Єлловстон, то є ним єдиний готель у тому просмику „Беертут ладж" над озером цієї ж назви. Озеро тягнеться під вершками цього пасма на чотири з половиною милі, і тут вони або затримуються, щоб поїсти та купити фільми, бензину, або залишаються для рибальства. Не відстрашує їх холодний верховинний вітер і сніг, навіть уліті.

Друге пристановище — Литтл Беер Лейк, де немає готелю, але є місце для таборування і „фишін". На полонині Беертутпасу можна побачити вівці, єдине стадо, яке ми зустріли, і знову воно інакше, як у нас: господар приїхав автом, вівці — „траком", господар мешкає в „трейлері", вівці — на полонині, без ніякої огорожі і дзвінків. Вівці плекається не для молока, а для м'яса. І знову бракує того патріярхального пастушо-господарського побуту, що надає стільки чару нашим горам. Вправді й тут трапляється ведмідь-ґрізлі, близький родич нашого бурого вуйка, і він теж часом ухопить вівцю та й пропаде з нею в глибинах кеньйонів. Про сопілку, пісні, трембіти і інші атрибути наших отар немащо говорити.

Американські рослини інакші, як альпійські. Не зустрінете там отого досконалого альпійського тріясу: рожевої прімулі, синьої ґенціяни і білої стокротки, не побачите рододендрону — альпійської троянди. Замість них — темносиня пенстемон, червона джілія і шкарлатна кастіллея рексіфолія, зв. індіян пейнтбраш. Вона і епільобіюм, зовсім наше червоноцвітуче, восени додають червоного кольориту взбіччям. Раннім літом чи весною є й інші цікаві рослини, як повчає моя книжка.

Степан Куропась

ШИКАҐОВСЬКА ХРОНІКА

Іван Багряний — голова УНРади, відвідав наше місто і мав ряд розмов з духовними і світськими педставниками громади. В неділю 8-го лютого Об'єднання Американсько-Українських Організацій влаштувало йому прилюдний виступ в залі школи Шопена. Приблизно 600 осіб прийшло послухати цього визначного українського письменника, що чудом врятувався зі совєтського концтабору. Темою його доповіді було „Ми і Батьківщина". Нічого нового в доповіді, бо нічого нового й не може бути. Українці борються за своє визволення зі соборної неволі і змагають до правдивої соборности. Нічого нового не внесла теж дискусія. Ті самі закиди про „непередрішенство" вже надобре перетріпані, а інших немає. Найбільше до нього присікалися члени Селянської Партії Доленка, бо другий відлам партії, що його очолює Носенко, ставиться до УНРади льояльно і нашого письменника на вічу не зачіпав. Приняття в залі при Соборі св. Володимира мало теж 450 учасників і випало добре. Побутом Івана Багряного в місті опікувалося Об'єднання, а зокрема його голова д-р Семчишин. На доповіді познайомився я теж з д-ром Хараком, який, як репрезентант австрійських професійних спілок, приїхав на конвенцію до Америки.

Важливі союзові наради на Савті відбулися в неділю, 15 лютня, в місцевому Народному Домі. Скликав їх рухливий секретар 35-го Відділу УНСоюзу Петро Савчак. Він теж реферував справу сходин і нарад. Участь в нарадах взяли урядовці Відділів 35, 139, 220 і 259. На думку референта і присутніх урядовців УНСоюз має на тому терені велике поле до праці. Треба концентрації сил і одного місця, звідки виходила б ініціятива, і де було б союзове життя в практиці. Корпорація Народний Дім готова віддати його до послуг союзовим Відділам безплатно. Союзові Відділи можуть створити Окружний Комітет на Савт - Сайді, перебрати дім і назвати його Союзовим Домом. Можуть, як схочуть, з 4 Відділів створити лише два. Будучий Союзовий Дім з будучим Окружним Комітетом УНСоюзу будуть тими чинниками, що змобілізують громаду і дадуть УНСоюзові нових членів. Інакше 65-ліття УНСоюзу не буде на Савті належно вшановане, бо не буде апарату до праці для цього. На збори прибули теж секретарі Відділів 114 і 423, двох найбільш активних Відділів з Півночі, як теж орг. Микола Ткачук. На зборах промовляли майже всі присутні — найбільше п. Слободян з 220-го і п. Савчак з 35-го Відділів. Промовляли ще в дусі поєднання секретарі інших трьох Відділів — Гарасим, Кошіль і Трусяк. Довше слово мав гол. контр. Петро Пуцило і підписаний, як теж орг. Ткачук. Вислід? Рішено найдальше до двох місяців зійтися знову, і до того часу підготовити ґрунт по Відділах.

Найстаршим Відділом УНСоюзу в нашім місті є Братство св. Николая, Відд. 106-ий. Звертають мені увагу деякі члени, що люблять правду, що з нагоди 50-ліття 221-го Відділу, навіть місцева українська газета писала, що 221-ший Відділ є найстарший, і в Шикаґо і в Америці. Тим часом найстаршим в Шикаґо є 106-ий а найстарший в Америці зовсім зрозуміло 1-ий Відділ в Шамокін, Па.

Мазепинський Ювілейний Комітет є в стадії заснування. Учительська Громада скликала репрезентантів всіх українських організацій до обох центральних установ Об'єднання і Ліґи включно. І, як звичайно, довга дискусія. Всі годяться на те, щоби вибрати Святковий Громадський Комітет, лише одно середовище ставить вимоги, жадає узгіднень, більше розмов. Виглядає, що для звичайної важної справи треба страти часу і великих пертрактацій. Але немає ради. Щоб задоволити всіх, вибрано комітет 3-ох, який має все ургіднити. На зборах виступив теж п. Химич від СУСТА, який говорив про катедру українознавства.

Залізнича Компанія Ґрейт Нортерн 142 Савт Кларк Ст. Шикаґо — займається влаштуванням прогульок на Захід Америки. На численні запити людей, що читали про мою подорож в „Свободі" — відповідаю цією дорогою, бо всім поодиноко відповісти поштою неможливо.

Інтернаціональний ошуст, який представляв себе різно, понатягав багато наших духовних і світських людей, найбільше в районі Рачестер — Сиракюз. 5 літ тому побував він коротко в Шикаґо, де зібрав теж своє жниво. Його ім'я Іван, а дальше різно буває.

Невідомі вломники закралися вночі до Української Бесіди. Забрали кілька пачок горілок і лікерів. В Бесіді містяться два Відділи УНСоюзу 399 і 423. Управа Бесіди рішила не купувати вже лікерів „кейсами", лише фляшками, бо шкода підпомагати злодіїв. Поліція веде слідство і має вже на увазі кілька одиниць, що з ними окремо буде говорити. Бесіда тепер відновлена, чистенька!

Мина Мазайло, весела драма Куліша, появилася знову на сцені, тим разом в залі Собору св. Володимира. Письменник Куліш вірно представив добу українізації України. Величезні перешкоди тій справі ставили не москалі, а свої таки люди. Під час українізації, українці міняли свої прізвища. Українець Мазайло не злякався навіть духів своїх предків і змінив собі прізвище на Мазснін, бо йому було дуже присмно чути, як його дружина буде „мадам Мазснін", а не якась там товаришка Мазайло. Артисти „Нової Сцени" під режисурою пані Кулик виконали цей твір Куліша знаменито.

От. Йосафат Маркевич, ЧСВВ, відома постать серед духовних кол, зійшов в могилу 31-го січня ц. р. Висока, мила постать о. Йосафата була приятелем молоді і про молодь дбала вона при допомозі преси. Католицький місячник „Поступ" і „Наш Приятель" для дітей були його заслугою. Поховано його 3-го лютого на місцевому цвинтарі, який має окремий відділ та на якому ховають оо. Василіян з цілої Америки.

Дмитро Галичин під час недавнього побуту в Шикаґо, відвідав свойого давнього приятеля Івана Фенчина, колишнього урядовця Гілтон-Готел в Ню Йорку, який тепер є управителем департаменту „Конвеншин Сейлс" — Морісон Готелю. В товаристві головних контролерів Петра Пуцили і дописувача, головний предсідник УНСоюзу був на обіді в готелі гостем Івана Фенчина. Українці, що мають свої імпрези в середмісті Шикаґо, повинні користати з услуг свого краяна, який є фахівцем у влаштуваннях конвенцій чи інших готелевих імпрез. Я теж скористав і на уродини моєї дружини з нагоди її видужання по операції відзначив з приятелями її „гепі биртдей" з чого всі були дуже вдоволені.

Равт мистців влаштувала організація „Нова Сцена" в приміщеннях ресторану „Варшава", в п'ятницю, 27-го лютого. Приємне і веселе товариство, разом 60 гостей, мистців, членів „Нової Сцени" і їх приятелів, по добрій вечері забавлялося окремими монологами, куплетами, жартами і легкою сатирою. Звичайно теж і танцювали аж до пів до другої години. Можна було пізнати, що це мистці бавляться і я почувався теж, як між мистцями. Була одна промова, пані Емілії Кулик, режисерки. Богдан Наконечний, на спілку з п. Цепинським, проводили програмою, яку переплітали окремими композиціями власної креації. Гармонія п. Короленка приґравала до такту і співу учасників програми. Не бувала в нас досі імпреза закінчилася гарним „фіналом" — співом мистців: пань Кулик, Цепинська, Денисенко і Цепинська мол. та панів Сабатковського і Наконечного. Співали жарт: „Хто не з нами, той проти нас!".

Українська книжка не продається так, як цього можна було б сподіватися. Таке заявив проф. Маркіян Терлецький, що завідує українською книгарнею на Шикаґо Евню. Ще завдяки батькам розходяться діточі книжки і підручники українознавства. Погідна література теж не йде. Українці з Великої України читають більше і купують більше книжок, як з інших земель. Вони люблять історичну тематику, люблять Нечуя Левицького, Панаса Мирного а з новіших Винниченка. Неможна з продажі книжок жити, треба в книгарні мати всякий інший крам „ґіфт шап", бо інакше не було б з чого заплатити чиншу. Шановний професор думає, що телевізор і радіо забирає читачів. Чому тоді американці, яких підозріваємо, що вони нічого, навіть газет не читають, живуть з продажу книжок? Перше всього їх тут великі маси, а по друге, американці читають, а як не читають, то все одно купують книжки. Не знати скільки американців читало „Д-р Живаґо", але фактом є, що ця книжка була дуже популярним дарунком з нагоди Різдва.

Щадничо-Позичкова Спілка „Тризуб" перейшла суму 13 мільйонів. За один лише місяць січень, коли Спілка мала т. зв. Ґренд Опенінґ, прибуло 1,200,000 нових вкладів. Новий модерний будинок іззовні і люксусове урядження внутрі притягають людей. Спілка купила площу на розі, напроти Народного Дому, збурила старі будинки, поставила великі освітлення і віддала на паркування для клієнтів спілки. Це теж допомагає, як допомагає і та обставина, що екзекутивний директор Петро Пуцило думає і то думає на довшу лету.

Роковини Карпатської України, відзначила наша громада в неділю, 15-го березня. Цього дня 20 літ минуло, як надії всіх українців концентрувалися на малій, вимріяній державі. Держава карпатських українців не програла війни. Вона не могла програти, бо не сподівалася виграти в боротьбі з потугою Гітлера. Вона лише кров'ю засвідчила свою приналежність до Великої України. В тому дусі йшла теж Святочна Академія 20-их Роковин. Карпатський Союз влаштував імпрезу сам. З Торонта приїхала готова програма, до голвного промовця включно. В програмі, якою проводив мґр. Яшко, взяли участь мистці з Канади: пані Лідія Головко (сопран), пані Тевізі (сопран), Андрій Сорока (баритон), і Григ. Шведченко (тенор). Супровід цілої музичної програми мав теж гість з Канади, Олешкевич. Програма була коротка, нікого не змучила і кожний артист мусів додатково з'явитися на сцені і додатково співати, бо оплескам не було кінця. Виступ канадійських мистців був тіюмфом не лише їх, але й громади Торонта, що таке багатство має. До артистів гарно долучився малий декляматор Олег Сацюк, що дуже поважно віддеклямував вірш Федчука — Карпатська Україна. Святочна промова д-ра Степана Росохи була непересічна. Він добрий промовець (не читає, бо це кожний потрапить), знає де натиснути, де перестати. Його легко слухається, бо й мова й вигляд і тема, про яку говорив — гарні. Вечорі приймав д-ра Росоху в Українській Бесіді 2-ий Відділ ОДВУ. На прийняття прийшло багато громадян, що прожили на Закарпатті деякий час в службі чи на громадській роботі.

На Флориду виїхало багато шикаґовських громадян. Поїхали в теплі краї відпочити, здоров'я підратувати, або щоб гроші стратити, бо на другий світ мастку ніхто не візьме. Пишуть мені звичайні картки з красвидами, або довші картки й листи. Українська Громада в Маямі, що збудувала нові церкви і народні доми і має довги, напевно скористає з того роду туристів. З визначних союзовців писали мені пані Іванна Подола, секр. 125 Відділу, що набирає сил для Ювілейної кампанії, б. секр. 259-го Відділу інж. Іван Побуцький, що живе постійно на відпочинку на своїй фармі в Мишиґені, б. предсідник 329-го Відділу Юліян Куць — всі, розуміється, з родинами без дітей, бо діти вже дорослі.

Радіово - Телевізійна конвенція відбулася в Конрад Гілтон Готелі. На конвенції в днях 14 - 17 березня брав участь теж п. Теодор Малик, союзовець і син союзовця Теодора Малика ст. з Филаделфії. Молодий Малик був в характері правного дорадника. Він є членом адвокатської фірми Малик і Беритон, що має свою канцелярію в Колорадо Будинку у Вашинґтоні, Д. К.

Експонати Тисячеліття Християнства в Україні

Ню Йорк. — Український Інститут Америки повідомляє, що Український Виставовий Жіночий Комітет в Ню Йорку, який в 1955 р. улаштував виставку під гаслом „Тисячоліття Християнства в Україні", передав усі експонати з тої виставки Українському Інститутові. Крім того передано теж матеріяли, що залишилися з виставки, яку згаданий Жіночий Комітет улаштовував при нагоді 33-ої Жіночої Інтернаціональної виставки в Ню Йорку. Український Інститут Америки плянує улаштувати постійну виставку в свому домі при П'ятій Евню і 79 вул. Тут будуть виставлені всі перебрані експонати та використано теж інший отриманий матеріял. Постане свого роду постійна музейна виставка, що буде уміщена в Овальній Залі. Оро всі перебрані, згл. передані експонати й матеріяли, виготовлено подрібний список (інвентуру). Між перебраними експонатами є такі цінні предмети, як імітація убрань, пелерин і плащів княгині Ольги, Реставраційний модель зруйнаваного монастиря св. Михаїла (праця проф. Повстенка) в Києві, різні декоративні предмети, Альбом фотознімок і фільм із виставки, витинки з преси та інші пресові матеріяли, а врешті кілька примірників публікацій (в англійській мові) про Тисячоліття Християнства та Журнал із 33-о виставки.

На цьому місці Український Інститут Америки складає щиру подяку Управі Українського Жіночого Виставового Комітету (Управа складалася з таких Вш. Пань: І. Повзанюк — голова, С. Галичин і Ю. Копчинська — заступниці голови, М. Пришляк — касієрка, Ольга Ліс — секретарка та членів Контрольної Комісії: О. Калина, Д. Кульчицька і О. Стецька) та всім членкиням того Кмітету за такий шляхетний вчинок, як передання всіх згаданих матеріялів.

Зі свого боку Український Інститут подбає, щоб перебрані експонати й інші матеріяли служили й надалі для тої цілі, для якої первісно були призначені членами згаданого Жіночого Комітету в Ню Йорку.

Про відкриття музейної виставки згаданих матеріялів — український загал буде поінформований у пресі.

Український Інститут Америки

2 Іст 79-та вул. на розі П'ятої Евню в Ню Йорку.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Міркування про Свято Героїнь в Рочестері

Мова про „Свято Героїнь", що його влаштувала Окружна Рада СУА в Рачестер 22-го лютого 1959 року.

Не берусь розцінювати цього Свята, як такого. Я хочу лише кинути декілька думок, що їх залишило у мене це свято.

Головною прелеґенткою була наша молода поетка п-і Ганна Черінь. Говорила легко, присмно, цікаво. А два роки тому взад, на такому ж самому Святі у нас, промовляла п. Марія Бек, теперішній президент Ради міста і заступник посадника міста Дітройт. І мимоволі насувається рефлексія: Марія Бек — походженням з Лемківщини, — уроджена в Америці, — а Галина Черінь — дитина України з-над Дніпра, з під-совєтської окупації. Обі вони виросли у зовсім відмінному духовому підсонні. І хоч кожна з них, із притаманною їй питомою вагою, із своєрідним темпераментом, насвітлювала постаті наших геройських жінок, — обидві вони з одним і тим самим серцем, з одним і тим самим пієтизмом говорили про Героїню — Ольгу Басараб, — дочку Галицької Землі. І відрадне це явище, бо наявний це доказ, що жіноцтво всіх земель України виростає, цементується довкола Ідеї Соборности. І тут кров і посвята наших героїнь не пішла намарне!

Вражала на Святі відсутність молоді (поза тією, яка брала участь в імпрезі). І чи не пекуче це завдання нам — мамам, зорганізовано, спільними силами протиставитись цьому?

Подаю програму імпрези: Відкриття — п-і Марія Крамарчук; Доповідь — п-і Галина Черінь; „Живи Україно", „За Рідний Край" — Гайворонського у виконанні Українського Національного Хору; „На Чужині" — слова Олеся, муз. Іванова, „Піду, втечу" — слова Олеся, муз. Людкевича, „Солов'їнії ночі" — муз. Майбороди — у виконанні п-і Галини Колодуб-Тимочко; „Псалом" — муз. Гаєвського у виконанні УН-Хору; „Поклін страждайню" — деклямація п-ні Ніни Безковайної-Стецьків з Боффала; Живий образ „За волю України" — укладу п. Л. Демиденко. (Виконавці: Марта Крамарчук, Христя Ґуран, Дарія Белей, Уляна Лялька, п-ні Стефанія Ващук, Ліда Тицька і Тарас Семенюк). Диригент хору інж. С. Мешковський. Фортепіян п. Богдан Гейзлер. Мистецьке оформлення сцени: п. інж. М. Демиденко.

По імпрезі, під час вечері заходом цієї ж Окружної Ради СУА — відбулася зустріч поетки з членками і запрошеними гістьми. Приявних не було забагато. А шкода! Серед милого товариського настрою і по промовах пань М. Крамарчук, Л. Карабіневич і С. Онуфрик, п. Ганна Черінь прочитала декілька своїх віршів, — написаних легко, безпосередньо, із тонким, психологічним підходом. Читала їх поетка з усміхом, що його сьогодні серед нас — так мало...

Свято залишило позитивне враження. Організаторам і виконавцям належиться подяка, бо зорганізувати і перевести імпрезу в умовах тутешньої дійсности — не є так то вже легко.

І. К - ук

ЮВІЛЕЙНИЙ ФОНД „СВОБОДИ"

На цьому місці друкуємо імена тих ВШ. Громадян, що з нагоди 65-річчя „Свободи" надіслали свою добровільну доплату до передплати та свою пожертву на її фонд та на фонд її видань: англомовного „Українського Тижневика" і дитячого журналу „Веселка", і потверджуємо з подякою висоту одержаної суми.

СПИСОК Ч. 30.

Ювілейний дар, зложений під час поминок по Пок. І. Марковичеві, секр. 342 В. УНС в Картереті, Збірку перевів о. І. Гундяк. Зложили: П. Маркович, вдова з дітьми $5,00, о. І. Гундяк $3.75, А. Пел $2.00, по $1.00: Г. Волянський, П. Кавенський, М. Дмитрів, М. Гнат, Т. Дацко, А. Маркович, П. Бран, Я. Бартко, І. Сокальський, А. Гамадик, А. Барашкі, О. Мачишин, С. Загута, М. Яворська, К. Миньо, А. Качур, П. Салак, Е. Євич, К. Сурій, А. Євич, І. Маркович, Н. Маркович, М. Брунінґ, М. Андрашкі, О. Казьо, М. Трух, О. Вадяк, М. Савчак, О. Білінська, М. Козмовська, Ю. Дмитрів, М. Сокальська, М. Шкрамко, В. Боднар, Е. Вадяк, Т. Цар, П. Купаба; дрібними $2,25. Разом	$50.00
С. Копчак, Шикаґо	10.00
І. Баран, Понд Едді	5.00
Н. Чорнук, Скобей	5.00
І. Гулей, Бруклин	5.00
Відд. 320 УНС, Балтімор	5.00
С. Дубик, Клівленд	4.00
Д-р Б. Гординський, Дрейк	4.00
Д. Кефор, Покіпсі	4.00
Ю. Нанассі, Лонґ Ай. С.	4.00
М. Лушпинський, Ріґо Парк	4.00
Д. Пісецький, Балтімор	4.00
П. Бойчук, Савона	2.00
І. Гупало, Бронкс	2.00
П. Деркач, Джемейка	2.00
М. Шипінка, Томастон	2,00
Л. Рейнарович, Бруклин	2,00
М. Меллон, Тарентум	2,00
А. Дончак, Фреквіл	2,00
О. Павловський, Тулса	2.00
А. Когут, Амстердам	2,00
І. Ярославський, Рачестер	2,00
П. Поврозник, Шикаґо	2,00
А. Смаль, Нюарк	2,00
В. Зазуляк, Бріджпорт	2.00
С. Матишак, Зеґлер	2.00
М. Бобелок, Трой	2.00
М. Мороз, Бруклин	2,00
М. Гіль, Бетлегем	2.00
Д-р Я. Левицький, Трентон	2,00
О. Рекрут, Провіденс	2.00
І. Малко, Балтімор	2,00
Г. Іванович, Балтімор	1.00
А. Франкович, Гемтремк	1.00
Д. Базів, Оліси	1,00
Т. Будняк, Рачестер	1.00
К. Бугвак, Йонґставн	1.00
З. Беневич, Гемтремк	1.00
Г. Балишик, Обурн	1.00
С. Бурбела, Ірвінґтон	1.00
Я. Бедзіл, Дітройт	1.00
М. Богданович, Ню Йорк	1.00
Н. Дуда, Ст. Кетерінс	1.00
П. Давидович, Кліфтон	1,00
М. Демкович, Бронкс	1.00
Д-р Я. Дудас, Шикаґо	1.00
І. Дубицький, Шикаґо	1.00
П. Джинджористий, Трой	1,00
І. Дзядик, Ютика	1.00
А. Носик, Сумміт	1.00
Д. Гураль, Джексон Гтс	1.00
Г. Геба, Стейт Ай.	1.00
П. Гелей, Торонто	1.00
П. Герман, Вілкс Бері	1.00
В. Головка, Міннеаполіс	1.00
А. Зулинський, Нюарк	1.00
А. Кузишин, Ню Йорк	1.00
Л. Коник, Потакет	1.00
Д-р Б. Кузьма, Ірвінґтон	1.00
С. Конашевич, Ню Йорк	1.00
Е. Кос, Міннеаполіс	1.00
П. Кулинич, Бруклин	1.00

Т. Королишин, Ґованда	1.00
М. Валляце, МкКіспорт	1.00
Е. Пазарена, Дітройт	1.00
І. Пастернак, Дітройт	1.00
Т. Пітула, Берґенфілд	1.00
М. Паращак, Бетлегем	1.00
П. Олексієнко, Денвер	1.00
І. Осадчий, Асторія	1.00
П. Осередчук, Левіттавн	1.00
І. Наогольник, Обурн	1.00
М. Марків, Ню Йорк	1.00
П. Мороз, Рослиндейл	1.00
М. Марущак, Рачестер	1.00
І. Луківський, Форд Сіті	1.00
Б. Литвинишин, Шикаґо	1.00
Д. Ласевич, Бруклин	1.00
В. Луцишин, Филаделфія	1.00
А. Людович, Ст. Луіс	1.00
Е. Левицький, Филаделфія	1.00
Н. Луцишин, Рачестер	1.00
В. Решітник, Віндсор	1.00
М. Романишин, Мейфілд	1.00
М. Рудинянін, Маганой Пл.	1.00
А. Гарасим, Филаделфія	1,00
П. Сапун, Нюарк	1.00
І. Савчук, Нантікок	1.00
І. Савчин, Брадлок	1.00
О. Шебякінь, Міннеаполіс	1.00
М. Симчук, Трентон	1.00
М. Сампара, Филаделфія	1,00
В. Сушків, Ню Йорк	1,00
М. Сакалош, Савт Бенд	1.00
Н. Шкодин, Бейон	1.00
В. Шеремета, Нюарк	1,00
І. Собенко, Ню Йорк	1,00
К. Согор, Елизабет	1,00
М. Струк, Клівленд	1,00
М. Стрілецький, Монтреал	1,00
Т. Шевчук, Дітройт	1.00
А. Шульга, Бостон	1.00
В. Зима, Ютика	1.00
А. Захарчук, Дунеллен	1.00
П. Яцеко, Ст. Джозеф	1.00
М. Заяць, Дітройт	1.00
В. Возняковський, Бруклин	1.00
Ф. Воложний, Бруклин	1.00
А. Василенко, Клівленд	1.00
Л. Ванша, Рачестер	1.00
П. Вацек, Макоті	1.00
В. Велиток, Бріджпорт	1.00
М. Вівчар, Калвертон	1.00
Д. Візниця, Ню Бронсвик	1.00
С. Вітушинський, Нортгемптон	1.00
Д. Волоник, Шикаґо І.	1.00
П. Вовчко, Вотервліт	1.00
Е. Волошин, Фаррел	1.00
О. Верига, Торонто	1.00
Н. Тихоня, Трой	1.00
П. Труш, Юніон	1.00
Р. Тенетило, Колдейл	1.00
М. Війтик, Шикаґо	1.00
С. Чмель, Перу	1.00
В. Тетера, Гартфорд	1.00
А. Топороський, Менвіл	1.00
Т. Турчин, Шикаґо	1.00
Г. Тепер, Вунсакет	1.00
І. Копко, Карнеґі	1.00
І. Козяк, Карнеґі	1.00
Б. Дудун, Дітройт	1.00
М. Дигдалевич, Пурчис	1.00
А. Ваґа, Сиракюз	1.00
І. Дворек,	1.00
А. Гончаренко, Мт Вернон	1.00
С. Роґаль, Лос Анджелес	1.00
А. Качмар, Латам	1.00
Г. Волянський, Картерет	1.00
Д. Габін, Міннеаполіс	1.00
Г. Дідченко, Френклін Ск	1.00
А. Захарків, Балтімор	1.00
М. Макар, Джонставн	1.00
А. Вишиваний, Филаделфія	1.00
Разом	$ 255.00
Раніше проголошено	$ 7,435.46
Разом	$ 7,690.46

З невимовним жалем ділимося сумною вісткою
з Рідними, Приятелями і Знайомими,
що дня 17-го БЕРЕЗНЯ 1959 року, в год. 3:30 по полудні
помер на удар серця,
НАШ НАЙДОРОЖЧИЙ І НЕЗАБУТНІЙ ЧОЛОВІК І БРАТ,

сл. п. інж. ІВАН КИЧУН

український винахідник, бувший Український Січовий Стрілець з перших визвольних змагань, директор фабрики в Sao Paulo, Бразилія,

Покійний народжений 1900 року в селі Жужіль, Західня Україна.

Похорон відбувся в середу, дня 18-го березня 1959 року в Sao Paulo.

Нехай буде Йому легкою чужа земля, коли не здійснилася Його мрія спочити на своїй улюбленій Землі, за яку так хоробро Він боровся.

Горем прибиті:

ДРУЖИНА
Сестри — Галина ГЛУШКО, Меланія ДОБРОМИЛЬСЬКА
Брати КИЧУН — д-р Володимир, Григорій, д-р Роман
Братаниці — Ірина КИЧУН, Лідія КИЧУН
Вуйки — проф. Іван СТОЛЯР з дружиною, о. декан Теодор СТОЛЯР
Кузини — Василь КИЧУН з родиною, Богдан КИЧУН
Кузинка — Ярослава ХАРАК із сином
Родина МОКРІВСЬКИХ і МИГАЛІВ
Шваґри — інж. Олександер ГЛУШКО, Петро ДОБРОМИЛЬСЬКИЙ.

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА

буде відправлена

в суботу, 19-го вересня 1959 року — в год. 7:30 ранку

в греко-католицькій церкві св. Юра в Ню Йорку, при вул. 7-ій.

На Службу Божу запрошує: Рідних, Його Друзів та Знайомих

Сестра ГАЛИНА ГЛУШКО

Спомин про справжнього союзовця — І. Марковича

В Картереті, Н. Дж. 20. березня помер на 65 році життя Іван Маркович, секретар Т-ва „Запорозька Січ", 342 Відділ УНСоюзу. Прибувши до Картерету в жовтні 1932 р., я застав Івана Марковича секретарем Відділу УНСоюзу, а також секретарем української православної парафії св. Димитрія. Покійний заробляв на прожиток в місцевій хемічній фабриці. Вечорі та вільні від фабричної праці дні він присвячував секретарській праці. Всі ним списані протоколи та інші записки були завжди в найкращому порядку. Перетомлений працею, він в останніх роках випрошувався від секретарської праці, але члени Відділу просто заставляли його попрацювати „ще один рік". Тільки на початку 1958 року він збувся секретарських обов'язків. На його місце вибрано на секретарку мою Покійну Дружину, яка цей уряд виконувала лише 14 місяців. Іван Маркович залишився заступником секретаря і на початку березня минулого року знову перебрав цей уряд. Це був 36-ий рік його секретарства.

Та до нього підкрадалась важка недуга. Не міг приходити на збори. Треба було його заступити, вести діловодство під час зборів, а після того занести йому записки і вкладки, щоб він їх вписав. Його обличчя тоді сіяло радістю; він знов, навіть коли недуга щораз більше виснажувала його, сідав до стола і викінчував працю. Це не було легко. Не раз Покійний відривався від тої праці, щоб відпочити. Силою волі перемагав втому і повертався до роботи. Після зборів у лютім він ще почав приготовляти потрібні матеріяли на наступні збори, але вже їх не докінчив.

Покійний Маркович був делегатом майже на кожній конвенції УНСоюзу. То був дійсно справжній, стовідсотковий союзовець. УНСоюз, в якому був членом від лютого 1913 року, для нього був свого роду „святая святих". „Свобода" для Покійного була завжди наймилішим часописом. До останньої днини, хоч знесилений, він прочитував „Свободу" „від дошки до дошки".

Покійний Іван Маркович, родж. 27-го лютого 1894 р., приїхав до Америки в серпні 1912 р. і до кінця життя мешкав в Картереті. В його записках знаходжу згадку — „приїхав до Америки 16-го серпня 1912 р., а 2 серпня дав пожертву в церкві на світло, щоб подякувати Богу за щасливу подорож". Походив зі села Грозьова, Добромильського повіту. Скінчив лише сільську школу. Не раз дивувався я, що ця людина, без високих шкіл, так взірцево зуміла вести секретарські обов'язки. Скільки таких талановитих людей мали ми й маємо тепер, які свідчать про те, який здібний наш нарід. Іван Маркович був джентелман з уродження, тихий, ввічливий, жертвенний, приязний для всіх. Залишив вдовою дружину Павліну, дочку Марію, заміжну Зубак, внучку Христину і синів Йосифа та Івана — всі вони є членами УНСоюзу.

В понеділок, 23-го березня, 1959 року, ми поховали Покійного при участі членства Відділу та свояків з Аллентавну, Савт Плейнфілду, Скрентону і інших місцевостей. Після похорону в залі Святодмитрівського Осередку, що його Покійний з родиною поміг збудувати, відбулися поминки. Всі згадували Покійного добрим словом. Промовляли — п. Григорій Волянський, предсідник Відділу, п. Павло Квенський і підписаний. А тому, що Покійний був всеціло відданий УНСоюзові і „Свободі", приявні зложили на ювілейний дар „Свободи" $50, щоб вшанувати його пам'ять і заслуги.

Відходять від нас, у вирій відлітають на спочивок, старі, заслужені піонри. Дай Боже, щоб на прикладах, які по них залишаються, взорувались наші грядучі покоління, добрі українці і американські громадяни.

Нехай цей скромний спомин буде квіткою на свіжій могилі чесного й працьовитого громадянина, доброго парафіянина і союзовця. ВИП.

о. Іван Гундяк
Секр. 342 Відд. УНС

Читайте українські книжки й газети, бо часте читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

ЗВЕРНЕННЯ - ПРОХАННЯ

Оцим звертаємося до українських установ, любителів української книжки і приятелів української молоді з проханням допомогти ласкаво через надіслання відповідних книжок зорганізувати українську бібліотеку при публічній державній школі ім. Т. Г. Шевченка у Вайта, Манітоба, Канада. Книжки просимо надсилати ласкаво з нотаткою про дарування і підписом жертводавця на адресу:

Mr. P. J. Olchowecki,
Shevchenko Collegiate,
Box 32,
VITA, Man., Canada.

П. Я. Ольховецький,
директор учительського персоналу школи.

Комісія Молоді ЮКОМА відбула своє чергове засідання

Ню Йорк. — В четвер 2-го квітня ц. р. відбулося чергове засідання Комісії Молоді ЮКОМА, яке відкрив секретар Комісії Молоді А. Домарацький. З огляду на неприсутність голови Комісії Молоді ЮКОМА п. В. Савчака, який захворів, засіданням проводив секретар ЮКОМА д-р Я. Падох. На нараді вирішено відзначити Мазепинські роковини змаганням гуртків мистецької самодіяльности, зокрема співу, національного танку, музики, сценічних виставок з п'єси Старицької-Черняхівської „Іван Мазепа", і рецитації вірша Мазепи „Всі покою щиро прагнуть", і деклямації. Музичний гурток підготовляє 3 точки, танцювальний — 4 танки. Усі виступи мають бути пов'язані в міру можливостей з основною темою Доби Мазепи. В конкурсі беруть участь юнацтво і діти не молодші 10 років, за вийнятком окремих мистецьких точок, де є заанґажовані діти молодшого віку, коли їх виконання відповідає загальному мистецькому рівню змагань. По закінченні підготовки всі гуртки провадять між собою змагання і відповідні компетентні жюрі вибирають кращих виконавців для участи в остаточному змаганні в Ню Йорку, а обрані, як найкращі в цьому змаганні, виступлять 19-20 вересня ц. р. на Здвизі Молоді в Ню Йорку. Спортову ділянку реферував проф. Е. Жарський, про змагання гуртків самодіяльности реферували п-ні А. Давиденко та п. Косановський, студентство репрезентував В. Бакум.

Успіх вакцини з живими вірусами

Ню Йорк. — Лябораторія Ледерле повідомила лікарів, що випродукована нею вакцина проти поліо з живими вірусами була дуже успішна в Коста Ріка і Уруґваї, де її заживали шкільні діти. Досі зажило цю вакцину коло 550 тисяч неамериканських дітей, і жадне з них не мало після цього жадних злих наслідків ані не хворіло на поліо. Досі вже 250,000 дітей в латинських американських країнах по три рази заживали цієї вакцини і були забезпечені проти поліо. В ЗДА цієї вакцини ще не вживають, але лікарі вже за нею питають, бо її дається до уст, а не щепиться, як це діється з вакциною Солка.

ТАРЗАН, ч. 4237. Стверджено ідентичність.

Знайшовши тіла трьох вояків чужоземного леґіону, Тарзан підозрівав, що це Семова вина... який замордував їх, щоб дістати одну з їхніх леґітимацій.

Він перешукав уніформи і знайшов секретні папери, завинені в непромокальну наоливлену шкіру. Розвинувши один, він читав:

Інший документ виключав друге прізвище. Тільки бракувало майна „П'єра Буа". Його ролю грав тепер Сем!